

IMPLICACIONS ÈTIQUES EN LA RECERCA ARTÍSTICA

SEMINARI

16 de MAIG de 2024

Programa de doctorat Estudis Avançats en Produccions Artístiques

Facultat de Belles Arts, Universitat de Barcelona

Seminari web a través de la plataforma Zoom

<https://ub-edu.zoom.us/j/95428209715?pwd=ck1JaGdlSkJmVEtrTW43d0U4SkpGQT09>

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

A mesura que els i les artistes exploren nous territoris creatius i desafien les convencions establertes per la recerca acadèmica «tradicional», sorgeix la necessitat de plantejar-se quin és el paper de l'ètica en la recerca artística. Les consideracions ètiques en la investigació es troben determinades per una àmplia gamma de factors, com la naturalesa del procés creatiu, el paper de l'artista-investigador i la relació entre l'art i la societat. Si bé uns certs principis ètics com el respecte a l'autonomia i a la justícia constitueixen els fonaments de l'ètica de qualsevol recerca, la seva aplicació en contextos artístics requereix una acurada reflexió.

Les consideracions ètiques adquireixen una importància distintiva i multifacètica en la recerca artística, en la mesura en què aquesta implica navegar per les complexes relacions entre artistes, participants, audiències i comunitats, unes relacions que estan imbuïdes de dinàmiques de poder, sensibilitats culturals i narratives personals. Un dels principals reptes, a més, és equilibrar la tensió entre la llibertat de l'artista i la seva responsabilitat personal i social. Aconseguir l'harmonia entre ambdues obliga a fixar-nos en aquestes relacions de poder, sensibilitats i narratives, així com reconèixer l'impacte potencial de l'art en les persones i els possibles danys que la recerca pot produir.

En aquest sentit, una de les àrees que es presenten com més complexes és el bioart, perquè en ell es produeix una intersecció entre l'art i la bioètica, com una àrea de recerca que planteja preguntes estimulants sobre les implicacions de les intervencions artístiques en l'àmbit de les ciències de la vida i la biotecnologia.

La bioètica, com a camp d'estudi, cerca abordar preguntes relacionades amb la dignitat humana, l'autonomia, la justícia i la gestió responsable dels recursos biològics. En el context de la recerca artística, adquireix noves dimensions, desafiant els artistes a navegar en les complexitats ètiques inherents a les seves pràctiques creatives, mentre els obliga a plantejar-se preguntes sobre el consentiment, la privacitat i la mercantilització de la vida, així com a examinar críticament les dimensions ètiques de les seves eleccions creatives. En la recerca artística, la bioètica obre noves possibilitats per a la reflexió ètica i el diàleg, fomentant col·laboracions interdisciplinàries.

En un món cada vegada més complex, la recerca artística, es troba amb una miríada de desafiaments ètics que exigeixen reflexió i compromís. Aquests desafiaments poden incloure negociar col·laboracions, abordar qüestions de sensibilitat i apropiació cultural, i enfrontar-se a les implicacions ètiques dels avanços tecnològics.

En aquest seminari en línia, explorarem el paper de l'ètica en la recerca artística, centrant-nos especialment en aspectes de bioètica.

PROGRAMA

16 de maig de 2024

16.00 h.: Presentació del seminari a càrrec de la Comissió de Doctorat EAPA.

16.15 h.: **María José Martínez de Pisón.** «Ètica, primer principi de la recerca i innovació responsable»

17.00 h.: **Daniel López del Rincón.** «La qüestió ètica en el bioarte. Tipologies i Modes d'abordar-la»

17.45 h.: Torn de preguntes

18.00 h.: Descans

18.15 h.: **Montse Morcate Casera.** «Qüestions bioètiques en la recerca i la pràctica artística sobre el dol i el dolor».

19.00 h.: **Lidia Sánchez Moral.** «Responsabilitat bioètica en la recerca: el procés de revisió per la Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB)».

19.45 h.: Torn de Preguntes.

20.00 h.: Conclusions i tancament del seminari.

PONENTS

María José Martínez de Pisón Ramón

Artista multimèdia, investigadora i professora en la Facultat de Belles arts de la Universitat Politècnica de València (UPV). Fundadora, al costat de Salomé Cuesta i Trinidad Gracia, del grup de recerca R+D+i Laboratori de Llum el 1990, i de la revista de recerca Art: projectes i idees el 1992. També del hackLab Plutón.cc el 2009, al costat d'Amparo Carbonell, José Maldonado, Emanuele Mazza i Daniel Palacios. En la seva llarga trajectòria, ha dirigit setze tesis doctorals i ha participat en més de dotze projectes de recerca en art i tecnologia subvencionats en convocatòries públiques autonòmiques, nacionals i europees. Directora de l'Àrea d'Acció Cultural de la UPV des de juny de 2021.

Daniel López del Rincón

Doctor en Història de l'Art i professor en la Universitat de Barcelona. És investigador principal del R+D TEIDE («Temporalitats d'Emergència. Imaginaris, Diagnòstics i Ecologies») finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació. Dirigeix el grup de recerca TIEMPHA (www.tiempha.es) a la Universitat de Barcelona.

Ha treballat en profunditat els diversos encreuaments entre naturalesa, tecnociència i pràctica artística, la qual cosa l'ha portat a la publicació de llibres com *Bioarte. Art i vida en l'era de la biotecnologia* (2015), *Naturaleses mutants. Del Bosco al Bioarte* (2017) o *Temps d'Emergència* (2023) i al comissariat d'exposicions, entre les quals destaquen [Postnature. The Future is Present](#) (Ars Electronica de Linz, Àustria, 2019), [Bioarte en Argentina](#) (Centro de Arte de la Universidad Nacional de La Plata, Argentina, 2019) o [Las Ruinas son hoy nuestros jardines](#) (Sala d'Art Jove, Barcelona, 2022).

Ha estat investigador i professor convidat en diversos centres nacionals i internacionals, com el Courtauld Institute of Art de Londres, el centre Ars Electronica de Linz, la Universitat de Buenos Aires, la Universitat Nacional de La Plata, la Universitat Tres de Febrer de Buenos Aires, la Universitat Districtual José de Caldas de Bogotá, la Universitat Complutense de Madrid, la Universitat Pompeu Fabra, el CCEBA, el CENDEAC o el MACBA, entre altres.

PONENTS

Montse Morcate Casera

Investigadora, artista i professora agregada a la Facultat de Belles arts, UB. La seva recerca i pràctica artística se centren en la representació visual de la mort, la malaltia i el dol. Actualment lidera els projectes de recerca *Representacions contemporànies del dol i el dolor: visibilització, agència i transformació social a través de la imatge* (Projectes de generació de coneixement 2022 - Ministeri de Ciència i Innovació, 2023-2025) i *Dolgudes: exploracions visuals del sofriment entre la pràctica artística i la salut mental* (2023-24, UB), i recentment ha estat co-IP del projecte «Ètica de les imatges de malaltia, mort i dol en temps de COVID-19» (Beques de recerca sobre bioètica, Fundació Grífols, 2020).

Lidia Sánchez Moral

Graduada en Ciències Biomèdiques per la Universitat de Barcelona i Doctora en Biomedicina. Postgrau en Transferència tecnològica en la UPF - Barcelona School of Management. Ha treballat com a Investigadora Postdoctoral (2020-2023) en el grup de recerca Immunitat Innata de l'Institut Germans Trias i Pujol (IGTP).

Des de maig de 2023 exerceix com a tècnica superior de la Secretaria Tècnica de la Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB), proporcionant suport tècnic als investigadors i gestionant projectes de recerca en matèria de Bioètica. A més, coordina la documentació de la CBUB i actua com a punt de contacte entre els membres avaluadors de la comissió i els investigadors. Des de desembre de 2023 és també la secretària d'aquest organisme.

Organitza

Programa de doctorat

Estudis Avançats en Produccions Artístiques

Facultat de Belles Arts

UNIVERSITAT DE
BARCELONA